دکتور سا لح ئیبراهیمی

بڕواداڕانی بەڕاستی کەسانێکن کە بڕوایان بە خوا و پێغەمبەری خوا هێناوە و هەرکاتێ لە کارێکی گرینگدا لەگەڵ ئەو کۆ بنەوە، بێئیجازەی ئەو (پێغەمبەر) ناڕۆن(ە دەرێ)، کەسانێ کە ئیجازەت لێ وەردەگرن نیشانەی ئەوەیە کە بڕوایان بە خوا و پێغەمبەر هێناوە، جا هەرکاتێ بۆ ئەنجامدانی هەندێ کاری خۆیان ئیجازەیان لێ ویستی، هەرکەس لەوانە کە بتەوێ ئیجازەی بدە و لەبەر خوا بۆیشیان بپاڕێوە (بەناوی سپاس کە ئیجازەیان لێ ویستووی، خوا لێبور و دلاوایە ﴿٦٢﴾ بانگکردنی پێغەمبەر لە ئێوە، وەکوو بانگ کردنی یەکتر لە نێو خۆتان دامەنێن، خوا ئاگای لەو کەسانە هەیە کە (لە پشت یەکتر) خۆ دەشارنەوە و یەکەیەکە پێ دزەی خۆ دەرباز کردن دەکەن (کە کەم کەم خۆ بشارنەوە و خۆدەرباز و ڕزگار بکەن)، جا ئەوانەی کە سەرپێچی لە فەرمانی ئەو دەکەن، ئەبێ لەوە بترسن کە تووشی بەلا و فیتنەیەک (کوشتن) یا عەزابێکی دەرداوی ببن ﴿٦٣﴾ ئاگادار بن! ئەوەی کە لە ئاسمانەکان و زەویدایە بۆ خوایە، ئەو دەزانێ کە لەسەر چین، ڕۆژێ کە دەگەڕێنەوە لای ئەو، جا لە کردەوەیەک کە ئەنجامیان داوە ئاگاداریان دەکا، خوا بە هەموو شتێک زانا و ئاگایە ﴿٦٤﴾

سوورەی فورقان ٧٧ ئایەتە

سوورەی فورقان لە مەککە هاتۆتە خوارێ و بە (بسم‌الله)وە ٧٧ ئایەتە.

بە ناوی خوای بەخشەر و دڵاوێن.

گەورە و پیرۆزە ئەو زاتەی کە ئەم فورقان (قورئان)ەی بۆ بەندەی خۆی نازڵ کردووە تا بۆ جیهانیان ترسێنەر بێ ﴿١﴾ ئەو کەسەی کە دەسەڵات و موڵکی ئاسمانەکان و زەوی هی ئەوە، منداڵی بۆ خۆی نەگرتووە و لە موڵکداریدا هاوبەشی بۆ نییە، بەدیهێنەری هەموو شتێکە، هەموو شتی لە ڕادەی خۆی دروست کرد و ئەندازەی گرت ﴿٢﴾

Dr. Saleh Ebrahimi

بێجگە لەو خوایانێکی دیکەیان بۆ خۆیان گرتووە کە هیچ شتێک ناخولقێنن و خۆیان بەدی هاتوون و زیان و سودی خۆیان و مەرگ و ژیان و زیندوو بوونەوەی خۆیان بە دەس نییە ﴿٣﴾ کافران وتیان: ئەمە (قورئان) درۆیە خۆی سازیداوە و دەستەییتر لەمەدا یارمەتییان داوە (و هیچ نییە)، ئەوانە (بەو قسەیە) ستەم و بوختانێکی گەورەیان کرد ﴿٤﴾ وتیان: ئەمە چریکە و چیرۆکی پێشینانە کە داوای کردووە بۆی بنووسن کە هەر بەرەبەیانان و هەر ئێوارانێک بۆی دەخوێندرێ ﴿٥﴾ بڵێ: ئەم قورئانە کەسێک نازڵی کردووە کە ڕاز ونهێنی ئاسمانەکان و زەوی دەزانێ، بەڕاستی خوا لێبور و دڵاوایە ﴿٦﴾ وتیان: ئەمە چلۆن پێغەمبەرێکە خوراک دەخوا و بە بازاڕدا دەڕوا؟ ئەی بۆچ مەلائیکەتێک نایەتە لای تا لەگەڵ ئەودا ترسێنەر بێ ﴿٧﴾ یا بۆچ (لە ئاسمانەوە) گەنجێکی بۆ ناخرێ؟ یا بۆچ باغێکی نییە کە لێی بخوا؟ ستەمکاران وتیان: ئێوە لە مرۆڤێکی جادوو لێکراو پەیڕەوی دەکەن ﴿٨﴾ بڕوانە کە چلۆن بۆ تۆ نەزیلە و مەزمووەدە و مەسەل (ی پووچ) و چیرۆکی کورت، بۆ گاڵتە دێننەوە، جا لاڕێی دەبن، جا ناتوانن ڕێگای هەق بدۆزنەوە ﴿٩﴾ گەورە و پیرۆزە ئەو کەسە کە ئەگەر بیەوێ چاتر لەوە بە تۆ دەدا، باغگەلێ کە بە بن دارەکانیدا چۆمەئاو بڕوا و کۆشکگەلێ بۆ تۆ ساز بدا ﴿١٠﴾ بەڵکوو ئەوانە ڕۆژی بەرییان بە درۆ خستەوە و ئێمەیش بۆ کەسانێ کە ڕۆژی بەرییان بە درۆ دانا، ئاگری سووتێنەرمان ئامادە کردووە ﴿١١﴾

دکتورسالح ئیبراهیمی

کاتێ (کە ئەم ئاگرە) لە دوورەوە ئەوان دەبینێ، دەنگی لرفە لرف و دەنگی گرەگری تەنور و ئاگری فرە بەتەوژم و نێلەی کلێ مەترسیداری ئاگریان دیتەگوێ ﴿١٢﴾ کاتێ کە دەس و پێ بەسراو دەخرێنە جێگایەکی تەنگی جەهەنەم، داوای مردنی بەپەلە و منە دەکەن ﴿١٣﴾ ئەمڕۆ نە جارێک مەرگی خۆتان بیەوێ، بەڵکوو زۆر مەرگی خۆتان بوێ ﴿١٤﴾ بلێ: ئایا ئەمە باشترە یا ئەو بەهەشتە جاویدانەی کە بە خۆپارێزان بەڵێن دراوە کە سەرئەنجام ئەبێتە پاداش و جێگایان ﴿١٥﴾ تا ئەبەد هەرچیان بوێ لەوێدا هەیە و بەڵێنێکە ئەنجامدانی ئەوە بە ئەستۆی پەروەرێنەرتە ﴿١٦﴾ بێنەوە بیر ڕۆژێ کە هەموو ئەوانە و مەعبوودانێ کە بێجگە لە خوا ئەیانپەرست کۆیان دەکاتەوە، جا پیاندەڵێ: ئایا ئێوە بەندەکانی ئێمەتان گومرا کرد؟ یا خۆیان لارێی و گومرا بوون؟ ﴿١٧﴾ ئەوانە (لە وەڵامدا) دەڵێن: بێخەوش تۆی بۆمان شیاو نەبوو کە بێجگە لە تۆ دۆست و مەعبوودێ بگرین، بەڵام ئەوان و باووباپیرانی ئەوانت خستە نێو ناز و نیعمەتی خۆت تا ئەو شوێنەی (لەباتی شوکر کردنی تۆ) یادی تۆیان لە بیر چوو و تیاچوون ﴿١٨﴾ (خوا بەوان دەفەرمێ:) جا ئەم مەعبوودانە ئێوەیان لەوەی کە وتتان بە درۆیان خستەوە، جائێستا دەسەڵاتی ئەوەتان نییە کە عەزابی خوا لە خۆتان لادەن یا یارمەتی لە کەسێ بخوازن، هەرکەس لە ئێوە ستەم بکا (و هاوبەش بۆ خوا دابنێ) عەزابێکی سەختی پێ دەچێژین ﴿١٩﴾ ئێمە بەر لە تۆ هیچ پێغەمبەریکمان نەناردووە مەگەر ئەوە کە نانیان دەخوارد و دەچوونە بازار، هەندێ لە ئێوەم کردە هۆی ئەزموون و تاقی کردنەوەی هەندێکی دیکەتان، ئایا تابشت دێنن و خوراگرن؟ پەروەرێنەری تۆ بەناخ بەسیر و بینایە ﴿٢٠﴾

Dr. Saleh Ebrahimi

ئەوانە کە هیوایان بە دیداری ئێمە نییە (و ڕۆژی بەرێ ئینکار ئەکەن) دەڵێن: بۆچی فریشتەمان نەهاتە لا؟ یا پەروەرێنەرمان بە چاو نابینین؟ ئەوانە لە پاڵ خۆیاندا خۆیان بە زل و گەورە دائەنا و سەربزێوی و فیزێکیان لێ پەیدا بوو کە ئەوسەری دیار نەبێ و نافەرمانییان کرد نافەرمانییەکی گەورە ﴿٢١﴾ ئەو ڕۆژەی تاوانباران فریشتان بە چاوی خۆیان دەبینن کە فریشتە دەنگیان دەدەن لاچن گوم بن، هیچ مزگێنییەکان لا نییە بیدەن بە تاوانباران پێشیان دەڵێن مزگێنی بۆ ئێوە ناڕەوایە ﴿٢٢﴾ بە کار و کردەوەیان ڕادەگەین، جا هەروەکوو تۆزی بابردەڵەیان پێدەکەین ﴿٢٣﴾ بەهەشتییان لەو ڕۆژەدا لە باشترین جێگەدان و باشترین جێی حەسانەوەی نیوەڕۆیانەیان بۆ هەیە ﴿٢٤﴾ ڕۆژێ کە ئاسمان لەگەڵ هەور لەت ئەبێ و مەلائیکەتەکان بۆ زەوی دەنێردرێن ﴿٢٥﴾ موڵک و فەرمانڕەوایی لەو ڕۆژەدا بەڕاستی تایبەتی خوای ڕەحمانە و کافران ڕۆژێ زەخت و سەختیان لەبەرە ﴿٢٦﴾ ڕۆژێ کە ناحەقیکار بە دەسی خۆیدا دەنووسێ و بە ددان دەیگەزێ و فرە پەشیمانە و دەڵێ: خۆزگە لەگەڵ پێغەمبەر ڕێگام دەگرتە بەر ﴿٢٧﴾ وەی بۆ من بە داخەوە حەیف و مخابن! خۆزگە فلانیم (لادەر لە ڕێی حەق) نەدەکردە دۆست ﴿٢٨﴾ هەر ئەو (شەیتان) منی لە یادی حەق کلا کرد، دوای ئەوەی قورئانم بۆ هاتبوو، شەیتان هەمیشە لە ڕێ لادەری مرۆیە ﴿٢٩﴾ پێغەمبەر وتی: پەروەرێنەرم! هۆزەکەم ئەم قورئانەیان وە پشتگوێ خست ﴿٣٠﴾ ئا بەمجۆرە بۆ هەر پێغەمبەرێ دوژمنێکمان لە تاوانباران دانا، ئەمە بەسە کە پەروەرێنەرت ڕێنوێن و کۆمەگ و هاریکار و یارمەتیدەر و یاوەری تۆیە ﴿٣١﴾ کافران دەڵێن: بۆچ یەک جێ قورئانی بۆ نایێ؟ بۆ ئەوەیە تا دڵی تۆی پێ بەهێز و پتەو بکەین و ئەومان بە تەکووزی و بە ڕێکوپێکی و بەرەبەرە بۆ تۆ نارد (و بە ئارامی بۆ تۆ خوێندوە) ﴿٣٢﴾

ئەگەر ئەوان نەزیلەت بۆ دێننەوە، ئێمەیش ڕاستیت بۆ دێنین و (نەزیلەیەکی) پڕواتاتر لە هی ئەوانت بۆ دێنین ﴿٣٣﴾ کەسانێ کە بەسەر ڕووەوە بۆ لای جەهەندەم ڕادەکێشرێن و کۆ دەکرێنەوە، ئەوانە خراپترین جێگایان بۆ هەیە و لاڕێترینن ﴿٣٤﴾ کتێبمان بە مووسا دا و هارۆونی برایشمان کردە وەزیری یاریدەر ﴿٣٥﴾ وتمان: بڕۆنە سەر هۆزێ کە نیشانەکانی ئێمەیان بە درۆ دانا، ئەوجا ڕوفێگافێ ئەو هۆزەمان بە توندی پێ‌شکاند و لەناوبرد ﴿٣٦﴾ هۆزی نووح چون پێغەمبەرانیان بە درۆ خستەوە (لە ئاودا) نوقمان کردن و ئەوانمان کردە پەند بۆ خەڵک، بۆ ستەمکاران عەزابی دەرداویمان ئامادە کردووە ﴿٣٧﴾ عاد و سەموود و خاوەنی چاڵاوەکان (ڕەس) و گەلێ بەرە و چینی نێوانیان هەر بەو دەردە چوون (لەناومان بردن) ﴿٣٨﴾ بۆ هەموویان نەزیلەگەلێکمان هێناوە (بەڵام بە خۆ نەهاتنەوە) لە ئاکامدا ونجڕ ونجڕ و شڕوشیتاڵ و تەواو دراو و دادڕمان کردن و هەموویانمان لەناو بردن ﴿٣٩﴾ خۆ ئەوانە بەسەر شارێ کە بارانی بەڵا و شەڕمان (لە بەرد) بەسەرا باراندوون تێپەڕیون، مەگەر ئەوەیان بە چاوی خۆیان نەدیوە؟ بەڵام ئەوانە هیوایان بە ڕۆژی زیندوو بوونەوە نەبوو (القریە: «سەدوم» گەورەترین شاری هۆزی لووتە) ﴿٤٠﴾ هەر کە تۆ دەبینن دەتکەنە گەپجاڕی خۆیان بەلاژکی ئێژن ئائەمەیە ئەو پێغەمبەرە کە خوا کردوویەتە ڕەسووڵ و ڕاپسپاردگە؟ ﴿٤١﴾ ئەگەر ئێمە لەسەر پەرستنی خواکانمان خۆمان ڕانەگرتبا نێزیک بوو لە خواکانمان لامانبدا (لاڕێمان بکا) دواجار کە عەزابی خوا دەبینن بە زوویی دەزانن چ کەسێک پتر لاڕێ بووە؟! ﴿٤٢﴾ پێم‌بڵێ: تۆ ئەوکەسەت دی کە هەرچی خۆی حەزبکا دەیکاتە خوا و مەعبوودی خۆی، ئاخۆ تۆ بۆ ئەمیش زامن و دەسەبەری؟ ﴿٤٣﴾

دکتورسا لح ئیبراهیمی

یان وا دەزانی زۆربەی ئەوانە گوێ شل دەکەن و دەبیسن یا ئاوەزیان دەخەنە کار و تێدەگەن؟ ئەوانە وێنەی وڵساتن، وەکوو ئاژەڵ (ئەنعام: بزن، مەڕ، وشتر و گا) وان، بەڵکوو لاڕێ و گومڕاترن ﴿۴۴﴾ ئایا نابینی چلۆن پەروەرێنەرت درێژە بە سێبەر دەدا و ئەگەر بیویستبا وای دەکرد لە جێ نەبزوێ (هەمیشە سێبەر و تاری بێ)، لە پاشان ڕۆژیان کردە بەڵگە لەسەر ئەو (ئەگەر ڕۆژ نەبووایە سێبەر و تاریکی نەدەناسرا) ﴿۴۵﴾ لە پاشان کەم کەم ئەومان بۆلای خۆمان کۆ کردەوە، کۆ کردنەوەیەکی ئاسان ﴿۴۶﴾ ئەو کەسێکە شەوی بۆ ئێوە کردە جلک و خەوی کردە هۆی حەسانەوە و ڕۆژی بۆ هەستانەوە (تان) (کار ئەنجامدان) داناوە ﴿۴۷﴾ ئەو کەسێکە بای بە مزگێنیدەر بۆ ڕەحمەتی خۆی نارد، لە ئاسمان ئاوی پاک و پاککەرەوەمان نارد ﴿۴۸﴾ تا لە سوێنگەی ئەوەوە زەوی مردوو (کڕاڵ) ببووژێنینەوەو ئاژاڵ (بزن و مەڕ و گا و وشتر) زۆرێ لەو مرۆیانەی ئافراندوومن تێراویان بکەین ﴿۴۹﴾ ئێمە ئەوەیشمان (قورئان (تەفسیریکەشاف) یا باران) بە وێنەی جۆربەجۆر لە نێوانیاندا دانا تا بیر بکەنەوە، بەڵام زۆربەی خەڵک بێجگە لە حاشا کردن لە خوا و ناشکوری نایێ بە زاریاندا ﴿۵۰﴾ ئەگەر بمانویستبا بۆ هەر شار و گوندێک ترسێنەرێکمان دەنارد ﴿۵۱﴾ جا لەبەر ئەمە سا بە قسەی خوانەناسان مەکە و بە قورئان ملەبەملانێیەکی گەورەیان لەگەڵدا بکە ﴿۵۲﴾ ئەوە (خوایە) کە دوو دەریای لە کەناری یەک (وەک نیوە تێکەڵاو) داناوە، یەکێکیان زۆر شیرین و لە تام خۆشەو ئەوی دیکەیان سوێر و تاڵ و داغ و تفتە و لە نێوان ئەواندا پەردەیەکی داناوە (تا تێکەڵ یەک نەبن، دەڵێی بە یەک دەڵێن:) بە دوور بە و توخنم مەبە ﴿۵۳﴾ ئەوە (خوایە) کە لە ئاو (ی مرۆڤ) ئینسانی بەدیهێناوە و ئەوی کردۆتە دوو بەرە (پیاو و ژن) تۆرەمە و خزم، پەروەرێنەرت بەتوانایە ﴿۵۴﴾ ئەوانە بێجگە لە خوا شتانێک دەپەرستن کە نە سوود و نە زیان بەوان ناگەیێنن، کافران خۆ دەکەنە پشتیوانی دژ بە خوای پەروەرندەی خۆیان ﴿۵۵﴾

Dr. Saleh Ebrahimi

دکتورسالح ئیبراهیمی

ئێمە تەنیا تۆمان بۆ ئەوە ناردووە مزگێنیدەر و ترسێنەر بی ﴿٥٦﴾ بڵێ: من لە بەرامبەری ئەم ڕاگەیاندنە پاداشێکم لە ئێوە ناوێ، تەنیا پاداشی من ئەمەیە تا کەسانێ پەیدا بن و بیانەوێ ڕێگایەک بۆ لای خوا هەڵبژێرن و بگەن بە خوا ﴿٥٧﴾ پشتت بە خوایەک بدەوە کە هەمیشە زێندووە و قەت نامرێ و پاکی و بێخەوشی و حەمدی ئەو بەجێ بێنە و ئەمە بەسە کە ئەو لە ناخی تاوان و گوناحی بەندەکانی ئاگایە ﴿٥٨﴾ ئەو خوایەی کە ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی وا لە نێوان ئەو دوانەدایە لە شەش ڕۆژ (شەش دەور)دا بەدیهێناوە، ئەوسا لەسەر تەختی فەرمانڕەوایی خۆی دامەزراوە، ئەوە خوای ڕەحمان و دلاوا، جا لەو بخوازە کە بە ناخی هەموو شت ئاگایە ﴿٥٩﴾ کاتێ کە بەوان وترا: بۆ ڕەحمان کڕنۆش و سوژدە بەرن، دەڵێن: ڕەحمان کێیە؟ (ڕەحمان ناناسین) ئایا بۆ شتێ سوژدە بەرین کە تۆ فەرمانمان پێ‌ئەدەی؟ (ئەم قسەیە دەکەن) و سڵ بوون و قوشقی بوونیشیان (لە حەق) زیادتر ئەبێ ﴿٦٠﴾ پیرۆز و پڕ بەرەکەتە ئەو خوایەی کە لە ئاسماندا چەن قۆناغ و بورجگەلی داناوە و لە نێو ئەودا چرا (ڕۆژ) و مانگی تریفەداری داناوە (بروج: ئیشارەیە بە ١٢ وێنەی فەلەکی: تەبەق و گۆی ڕۆژ کە هەر مانگێ لە بورجێکدایە، وەکوو جەمەل، ثور، جوزا) ﴿٦١﴾ ئەوە کە شەو و ڕۆژی جێ‌نشینی یەک کردووە، تا ئەوانەی کە بیانەوێ بێننەوە بیر یا شوکرانەبژێری بکەن، بیکەن ﴿٦٢﴾ بەندە ڕاستەکانی خوای ڕەحمان کەسانێکن کە بێ‌دەعیە بە نەرمی بەسەر ئەرزا ئەڕۆن و کاتێ نەزانان ئەوانە بدوێنن بەر قسەی خراپ (جوێنیان بدەن) وەڵامی نەرمونیانیان دەدەنەوە و (بەجێیان دێڵن) ﴿٦٣﴾ هەر ئەوانەن کە بە کڕنۆش و سوژدە بردن و ڕاوەستان لە قاپی خوادا شەو دەکەنەوە ﴿٦٤﴾ ئەوانە دەڵێن: ئەی پەروەرێنەری ئێمە جەزرەبە و عەزابی جەهەندەممان لێ‌لادە، چونکە عەزابەکەی سەخت و بەردەوامە ﴿٦٥﴾ بەڕاستی جەهەندەم جێگە و شوێنێکی خراپە ﴿٦٦﴾ هەر ئەوانەش کە لە وەختی ماڵ بەخشینا نە بە تەواوی دەسبڵاون و نە تەواویش دەسقووچاون، بەڵکوو لە نێوان ئەم دووانەدا ڕێگای مامناوەندیان گرتۆتەبەر ﴿٦٧﴾

Dr. Saleh Ebrahimi

دکتور سالح ئیبراهیمی

ئەوانە لەگەڵ خوا کەسی دیکە بانگ ناکەن، مرۆڤێکیش ناکوژن کە خوا کوژتنی ئەوی بە ناڕەوا زانیوە مەگەر بە حەق، و داوێن پیسیش ناکا، هەرکەس ئەو کارانە بکا تاوانی خۆی دێتە ڕێی﴿٦٨﴾ عەزابی کەسێکی وا لە ڕۆژی پەسڵاندا دوو چەندان ئەبێ و تا ئەبەد بە زەلیلی و سووکایەتی لەوێدا دەمێنێتەوە ﴿٦٩﴾ مەگەر کەسانێ کە تۆبە بکەن و بڕوا بێنن و کردەوەی چاک بکەن، جا خوا تاوان و گوناحی ئەمانە ئەکاتە چاکە، خوا لێبور و تاوان بەخش و فرە دڵلاوێنە ﴿٧٠﴾ هەرکەس تۆبە بکا و کاری چاک بکا بە تەواوی بۆلای خوا دەگەڕێتەوە (و پاداشی خۆی لە خوا وەردەگرێ) ﴿٧١﴾ ئەوانە بە درۆ شایەدی نادەن و کاتێ بەسەر ناپەسندێکا ڕابورن بەپەلە و بەلەز لێی دوور دەکەونەوە ﴿٧٢﴾ ئەوانە هەرکاتێ نیشانەکانی پەروەرێنەریان بخرێتە بیر، بە کوێری و کەڕی ناکەون بەسەریدا (بەڵکوو بیری لێ دەکەنەوە) ﴿٧٣﴾ ئەوانە دەڵێن: ئەی پەروەرێنەری ئێمە ژن و خێزان و منداڵانی وامان پێمان ببەخشە کە چاومان ڕوون بکەنەوە، بمانکە پێشەوای پارێزکاران ﴿٧٤﴾ ئەوانەن لە بەرانبەر خۆڕاگری و تابشتیان هۆدە (کانی بەهەشتیان) پێ ئەدرێ و ڕێزیان لێ دەگیردرێ و لەوێدا درووود و سەلامیان لێدەکرێ ﴿٧٥﴾ لەوێدا بۆ هەمیشە دەمێننەوە، چەن جێگە و شوێنێکی چاک و شیاوە ﴿٧٦﴾ بڵێ: پەروەرێنەری من لێتان ناپرسێ و بایەخێکتان بۆ دانانێ، ئەگەر لەبەری نەپاڕێنەوەو نزا و پارانەوە و دوعا و لالانەوەتان نەبێ، بەتایبەت ئێوە نیشانەی خوا و پێغەمبەرانتان) بە درۆ خستۆتەوە، جا بە زوویی سزای خراپ داوێنتان دەگرێ و لێتان جیا نابێتەوە ﴿٧٧﴾

سوورەی شوعەرا ٢٢٧ ئایەتە

Dr. Saleh Ebrahimi